

PHÁT TRIỂN KINH TẾ BAN ĐÊM TẠI CÁC THÀNH PHỐ CỦA VIỆT NAM

● LƯU THANH TÂM

TÓM TẮT:

Tại Việt Nam, nhiều chuyên gia cho rằng, chưa có nghiên cứu chính thức nào xác định quy mô, cũng như tác động của "kinh tế ban đêm" đến hoạt động kinh tế nói chung. Phần lớn sản phẩm du lịch của Việt Nam hiện nay chủ yếu chỉ tập trung từ 7 giờ sáng đến 17 giờ chiều, trong ngành Du lịch gọi là sản phẩm cứng. Tuy nhiên, sản phẩm có thể thu được nhiều tiền nhất, từ 18 giờ tối hôm trước đến 3 giờ sáng ngày hôm sau đến nay vẫn chưa phát triển. Bài viết phân tích thực trạng những thuận lợi, khó khăn, cơ hội và thách thức đối với các thành phố lớn của Việt Nam trong việc thu hút du khách hàng năm, đồng thời tác giả cũng đã đề xuất một số biện pháp nhằm phát triển nền kinh tế ban đêm tại Việt Nam trong giai đoạn tới.

Từ khóa: Kinh tế ban đêm, phát triển, các thành phố lớn của Việt Nam.

1. Lời mở đầu

Khái niệm "Kinh tế ban đêm" (Night-time economy) hiện có khá nhiều định nghĩa, nhưng phổ biến nhất "Kinh tế ban đêm" được hiểu là tất cả những hoạt động dịch vụ diễn ra sau 17h tối hôm trước cho đến 6h sáng hôm sau, bao gồm: mua sắm tại các chợ đêm, cửa hàng tiện lợi 24/24, ẩm thực, nghệ thuật, âm nhạc, các chương trình giải trí, lễ hội, sự kiện, cho tới các điểm du lịch chỉ mở cửa vào ban đêm. Theo đánh giá của các chuyên gia, các hoạt động dịch vụ, kinh tế ban đêm đem lại nhiều lợi ích cho cả du khách và người dân địa phương. Cụ thể, cùng với

các hoạt động dịch vụ ban ngày, du khách có không gian để vui chơi, giao lưu văn hóa, thưởng thức ẩm thực, mua sắm quà lưu niệm, tham gia các trò chơi dân gian. Tại Việt Nam, khái niệm này bắt đầu được chú ý khi mới đây, Thủ tướng Nguyễn Xuân Phúc yêu cầu các Bộ, UBND các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương nghiên cứu chính sách hỗ trợ kinh tế đêm của Trung Quốc.

"Thị trường đêm", "Nữ hoàng đêm" hay bất kỳ cái tên tương tự nào khác phụ trách hoạt động "kinh tế ban đêm", trên thực tế, đã tồn tại từ trước đó tại nhiều thành phố của châu Âu. Ngành công nghiệp về đêm sôi động mang lại tính công

đồng, văn hóa và còn tạo ra tác động không nhỏ đến kinh tế thành phố.

2. Thực trạng phát triển nền kinh tế ban đêm

2.1. Tại một số quốc gia trên thế giới

Theo khảo sát của nhiều chuyên gia, nền kinh tế ban đêm đóng góp 66 tỷ bảng cho nước Anh mỗi năm, tạo ra hơn 1,25 triệu việc làm. Trong đó, riêng thành phố London chiếm khoảng 40% về quy mô, tương đương 26,4 tỷ bảng và tạo ra việc làm trực tiếp cho 723.000 lao động. Tại Australia, quy mô kinh tế ban đêm của thành phố cảng Sydney trong năm 2017 là 4 tỷ USD. Tại Mỹ, chi tiết khẳng định mạnh mẽ nhất danh hiệu "Thành phố không bao giờ ngủ" của New York. Nếu quán bar và nhà hàng đứng đầu trong cơ cấu của kinh tế ban đêm, đó là chuyên thương tình của mọi nền kinh tế, nhưng khi nghệ thuật trong đêm thu về hơn 3 tỷ USD, thì được coi là một đẳng cấp.

Trên phương diện kinh tế, khi một công ty có nhu cầu tìm một trụ sở mới, họ không chỉ nhìn vào các vấn đề như nhà ở, trường học, các công trình công cộng, mà còn là những hoạt động khác trong khu vực. Nếu muốn thành phố trở nên hấp dẫn hơn, hãy nhìn về cách hưởng thụ và những lĩnh vực giải trí.

Là nền văn hóa có phần bảo thủ và đối mặt với sự khan hiếm lao động, nhưng Nhật Bản đang cho thấy sự quyết tâm phát triển kinh tế ban đêm, nhằm thúc đẩy du lịch và tăng trưởng kinh tế. Đất nước này đã chứng kiến sự tăng vọt của khách du lịch nước ngoài trong những năm gần đây, với 30 triệu du khách vào năm 2018, sau khi vượt qua ngưỡng 20 triệu lần đầu vào năm 2016. Tuy nhiên, chính phủ nước này còn đặt mục tiêu cao hơn, với 40 triệu du khách vào năm 2020. Khi Tokyo đang cai Thế vận hội mùa hè, khi số lượng du khách nước ngoài tăng lên, chính phủ Nhật Bản cũng đặt mục tiêu cao hơn về chi tiêu của khách du lịch, dự kiến tạo ra 8.000 tỷ yên, tương đương khoảng 74 tỷ USD vào năm 2020.

Con số này cao hơn gần 80% so với hiện tại.

Những doanh nghiệp lớn trong ngành giải trí và khách sạn tìm cách phát triển thị trường khách nhắm tới các sự kiện giải trí từ khoảng 20h hôm trước đến 3h sáng hôm sau. Chính phủ Nhật Bản cũng đề xuất chính sách thúc đẩy tăng trưởng kinh tế ban đêm, chủ yếu giải quyết bài toán cơ sở hạ tầng giao thông, các quy định liên quan đến thời gian và điều kiện làm việc.

Tại Trung Quốc, những chính sách tương tự cũng đang được hưởng tới. Trong khi Trung Quốc, Nhật Bản không ngừng đưa ra các chính sách thúc đẩy hoạt động thương mại xuyên suốt ngày đêm.

Theo Xinhua thì đầu năm nay, kinh tế ban đêm trở thành một chủ đề nóng tại phiên họp của các cơ quan lập pháp và tư vấn chính trị của Bắc Kinh. So với các thành phố ở phía Nam và Đông Trung Quốc, thủ đô Bắc Kinh có ít địa điểm mua sắm, giải trí vào ban đêm vì đa phần dừng hoạt động sau 22h. Tuy nhiên gần đây, chính quyền Bắc Kinh đã có biện pháp khuyến khích các trung tâm thương mại, siêu thị, cửa hàng tiện lợi làm việc muộn hơn vào ban đêm.

Thành phố Bắc Kinh đang tối ưu hóa các dịch vụ giao thông công cộng, tăng cường quảng bá các nhà hàng, quán bar hoạt động về đêm, ủng hộ việc kéo dài thời gian kinh doanh. Theo lãnh đạo Văn phòng Thương mại Bắc Kinh, thành phố đặt mục tiêu đến năm 2022, hơn một nửa số cửa hàng tiện lợi sẽ hoạt động 24/24. Một số địa điểm thăm quan nổi tiếng tại Bắc Kinh cũng đã bắt đầu kéo dài thời gian mở cửa thêm vài tiếng.

Các chuyến du lịch Thái Lan được nhiều công ty tour bán với khuyến mãi khá thấp, nếu tính chi phí ăn nghỉ, tham quan thì không thể thu hồi vốn. Thế nhưng các đơn vị này vẫn cố lãi, đất nước Thái Lan vẫn niềm nở đón khách, vì sao? Đó là từ các dịch vụ mua sắm, các hoạt động giải trí ban đêm đã mang lại hiệu quả rất cao.

2.2. Ở Việt Nam

Theo khảo sát của các chuyên gia nước ngoài,

doanh thu sản phẩm dịch vụ du lịch ban ngày chỉ chiếm 30%, trong khi 70% còn lại nằm ở khung giờ đêm. Khi mặt trời lặn ở các thành phố như Hà Nội, Đà Nẵng, Hồ Chí Minh, cũng là lúc các phố đi bộ rực sáng ánh đèn, tiếng nhạc, sau khi ngồi nhấm nháp chai bia, ly trà hay cà phê, du khách có thể đi bộ đến các khu chợ đêm mua sắm và khám phá ẩm thực về đêm; rồi đến các phố đi bộ, khách du lịch có thể hòa mình vào văn hóa bản địa, xem một chương trình biểu diễn nghệ thuật ngoài trời hoặc trong các nhà hát, tận hưởng hương vị đêm trên những con phố. Những hoạt động này được xem là ví dụ điển hình thể hiện rõ nhất mô hình hoạt động của kinh tế ban đêm - nơi những hoạt động kinh doanh chỉ thực sự bùng nổ sau khi mặt trời lặn.

Thế nhưng sản phẩm, dịch vụ về đêm của chúng ta hiện còn ít. Ngay ở 2 thành phố lớn là Hà Nội và thành phố Hồ Chí Minh, vào ban đêm, đưa du khách đi xem các chương trình văn hóa nghệ thuật cũng khó. Chương trình biểu diễn rồi nước hay chương trình ca múa tại Nhà hát thành phố, nhưng cũng chỉ hoạt động 2 ngày trong tuần.

Vậy, ngành Du lịch cần có những sản phẩm, dịch vụ đặc sắc để thu hút du khách. Có 2 điều mà ngành Du lịch Việt Nam cần làm để phát triển kinh tế ban đêm. Thứ nhất là, cần nhắc kỹ nhu cầu của khách du lịch, không ập đất tư duy của nhà quản lý vào hoạt động kinh tế. Thứ hai là, cần triển khai thí điểm, có thể tại những thành phố lớn như Hà Nội, Đà Nẵng, thành phố Hồ Chí Minh, trước khi triển khai rộng rãi.

3. Phân tích những thuận lợi và khó khăn để phát triển kinh tế ban đêm ở các thành phố lớn Việt Nam

An toàn là một trong những mối quan tâm được nhiều du khách nhắc đến khi tham gia những tour du lịch về đêm - những giải pháp được nhiều thành phố đưa ra để thúc đẩy ngành kinh doanh này. Kinh tế ban đêm có thể kéo dài thời gian khách du lịch ở lại các thành phố. Tuy nhiên, thành phố có thể phải đối mặt với nhiều

vấn đề khi phát triển kinh tế ban đêm, nhưng điều quan trọng nhất là mọi người đều phải hạnh phúc, vui vẻ. Có nghĩa là chúng ta nên cân bằng nhu cầu của những người có nhu cầu hoạt động vào ban đêm, những người muốn tiệc tùng và những người chỉ muốn có một đêm ngon giấc sau ngày làm việc. Điều này cũng đặt ra những câu hỏi, về giải pháp chúng ta đảm bảo sự an toàn cho người dân vào mọi thời điểm kể cả ban ngày và ban đêm.

Hiện nay, chợ đêm và phố đi bộ đang được xem là sản phẩm phù hợp với môi trường, địa phương và thói quen mua sắm của du khách. Tuy nhiên, một số nơi phát triển thiếu quy hoạch, chưa hợp lý, nên chưa tạo được sức hút du khách.

Qua trao đổi với một số du khách nước ngoài đến Việt Nam, họ thường xem thời gian ban đêm tại các thành phố lớn là khoảng thời gian thú vị nhất khi it xe cộ ồn ào, có thể ngắm cuộc sống về đêm tĩnh lặng. Mặt khác, rất nhiều khách du lịch đến nước ta không quen múi giờ, do có lúc lệch đến 12 giờ mà bắt họ phải đi ngủ sớm thì thật là lãng phí.

Theo ý kiến của họ, do thiếu sự quy hoạch đồng bộ và rõ ràng, nên các khu phố "Tây" ở Hà Nội và TP. Hồ Chí Minh đã trở thành "các phố ăn nhậu". Các phố đi bộ thiếu chương trình văn hóa nghệ thuật, tình trạng mua bán hàng rong chèo kéo, chặt chém về giá tiền, rác xả vô tội vạ đã làm ảnh hưởng xấu đến môi trường và sự thu hút, phát triển du lịch.

4. Kiến nghị cho các cơ quan quản lý để phát triển kinh tế ban đêm

Khi nền kinh tế thế giới đang tăng trưởng chậm lại do ảnh hưởng từ cuộc chiến thương mại Mỹ - Trung, kinh tế ban đêm bắt đầu thu hút sự quan tâm từ những nhà lập pháp, kéo theo đó là hàng loạt chính sách thúc đẩy, như: tối ưu hóa dịch vụ giao thông công cộng, quảng bá các nhà hàng đêm, ủng hộ việc kéo dài thời gian kinh doanh; để xuất thúc đẩy cơ sở hạ tầng giao thông, các quy định liên quan đến địa điểm, điều

kiện làm việc: tìm lời giải cho bài toán phát triển kinh tế ban đêm ngoài các quán bar và câu lạc bộ. Theo đó, chúng ta cần quan tâm một số giải pháp để phát triển kinh tế ban đêm. Cụ thể như sau:

4.1. Thay đổi tư duy, tạo cơ chế đột phá

Thực tế cho thấy, chúng ta đang tập trung phát triển các sản phẩm du lịch trong khoảng thời gian từ 7 giờ sáng đến 17 giờ chiều trong ngày, nhưng những sản phẩm này chỉ mang lại khoảng 30% doanh thu dịch vụ. Trong khi đó, các sản phẩm dịch vụ thu được nhiều tiền nhất là từ 18 giờ tới hôm trước đến 3 giờ sáng hôm sau, mang lại doanh thu khoảng 70% chúng ta lại chưa phát triển. Chúng tôi cho rằng không có sản phẩm ban đêm thì không có cách gì giữ chân được khách du lịch khi họ đến Việt Nam, không tạo thêm nguồn thu cho người dân địa phương, cũng như đóng góp ngân sách cho Nhà nước.

Mặc dù thời gian qua, nhiều địa phương đã quan tâm đến xây dựng, phát triển các phố đi bộ ban đêm- một phần của kinh tế ban đêm. Tuy nhiên, do chưa có quy hoạch hợp lý, nên hoạt động của các mô hình này chưa hiệu quả. Tại nhiều địa phương, những chương trình giải trí, văn hóa vào ban đêm cũng rất ít, nên không hấp dẫn du khách.

Các nước mạnh về du lịch đều tập trung đầu tư thúc đẩy du lịch, kinh tế ban đêm phát triển. Do đó, chúng ta cần phải thay đổi nhận thức, quan điểm về việc phát triển các sản phẩm du lịch ban đêm sao cho hiệu quả. Nếu Việt Nam có chính sách đột phá, tạo cơ chế tốt để người dân mạnh dạn đầu tư, kinh tế ban đêm sẽ phát triển.

Ngược lại, tại một số thành phố lớn của Việt Nam, các đơn vị hành chính đều áp dụng quy định sau 24 giờ đêm, các hoạt động vui chơi giải trí phải dừng lại. Cơ quan quản lý nhà nước cũng có tâm lý lo ngại vấn đề an ninh trật tự đối với hoạt động sau 24 giờ. Tại sao các doanh nghiệp, hộ gia đình có thể kinh doanh xuyên đêm phục

vụ du khách mà cơ quan quản lý không làm được? Vấn đề này cần xem xét lại nếu muốn phát triển ngành kinh tế ban đêm. Hiện nay, các hoạt động về đêm phục vụ du khách đều thiếu. Việc tăng cường du lịch vào ban đêm sẽ khuyến khích du khách ở lại Việt Nam lâu hơn, từ đó sẽ thúc đẩy tiêu dùng vào ban đêm.

4.2. Cần tháo gỡ chính sách đối với các dịch vụ về đêm

Việc khai thác kinh tế ban đêm đối với ngành Du lịch rất cần thiết. Làm sao khai thác được kinh tế về đêm là mong muốn của ngành Du lịch Việt Nam đã từ lâu. Tuy nhiên, nhiều nơi không cho phép kinh doanh quá 24 giờ thì làm sao ngành Du lịch có các sản phẩm vui chơi giải trí để khai thác được.

Thủ tướng Chính phủ đã đề nghị các Bộ, ngành địa phương học tập kinh nghiệm một số quốc gia trong việc phát triển kinh tế ban đêm, nhưng điều quan trọng vẫn phải là chính sách của nước ta về vấn đề này cần được thay đổi. Theo tác giả, ngành Du lịch và các địa phương trọng điểm du lịch cần có đề án chuyển đổi về vấn đề này. Bên cạnh đó, Chính phủ cũng cần tháo gỡ những chính sách bất cập làm hạn chế phát triển du lịch về đêm như quy định về giờ giấc kinh doanh. Ngoài ra, các Bộ, ngành, địa phương nên tổ chức, quy hoạch lại các khu vực du lịch, ưu tiên phát triển kinh tế ban đêm, cụ thể hóa chính sách phát triển kinh tế về đêm thì mong muốn mới trở thành thực tế được.

4.3. Nên làm tốt khâu kiểm soát, hỗ trợ thay vì cấm đoán do khó quản lý

Thực tế ban ngày người dân đi làm việc, buổi tối là thời gian mọi người có nhu cầu tiêu dùng rất cao, không chỉ có du khách mà cả những người dân bình thường, đặc biệt là người dân sinh sống trong các đô thị. Cho nên, thúc đẩy các hoạt động vui chơi giải trí, mua sắm và sử dụng các dịch vụ khác vào ban đêm rõ ràng sẽ kích thích được nhu cầu tiêu dùng. Việc kích thích tiêu dùng ban đêm sẽ thu hút nhiều nhà đầu tư

vào cơ sở dịch vụ vui chơi giải trí, mua sắm. Từ đó tăng nguồn lực cho du lịch, các công ty du lịch sẽ có nhiều phương án kéo dài thời gian lưu trú cho du khách, các tour dài ngày hơn. Nếu du khách lưu trú dài ngày hơn sẽ chi tiêu nhiều hơn. Và điều quan trọng là ngành Du lịch của Việt Nam kéo du khách nước ngoài quay lại.

Tuy nhiên, cũng cần phải có khung pháp lý đầy đủ về phát triển kinh tế ban đêm cho nước ta. Theo đó, khi phát triển hoạt động dịch vụ gì, thời gian, khu vực, người tham gia các lĩnh vực đó, phải đáp ứng tiêu chuẩn về tiếng ồn, ánh sáng, xa khu dân cư, bệnh viện, trường học, đồng thời tăng công tác quản lý nhà nước để tránh những biến tấu, tệ nạn phát sinh. Thực trạng phát triển kinh tế ban đêm ở các nước cho thấy có những biến tấu, nhưng họ cũng đã kiểm soát khá tốt. Vì vậy, các cơ quan quản lý không nên cấm đoán khi thấy khó quản lý những dịch vụ về đêm.

5. Kết luận

Theo các chuyên gia, kinh tế ban đêm chắc chắn không gói gọn trong chợ đêm, các vũ trường, quán bar, karaoke hay phố đi bộ, mà bao gồm nhu cầu mua sắm, ăn uống của du khách đến thành phố vào buổi tối của người lao động hết giờ làm việc vào buổi tối và hàng loạt dịch vụ khác như dịch vụ vận tải, thương mại, thậm chí là giao dịch tài chính xuyên quốc gia do đặc thù múi giờ khác nhau khi kinh tế ban đêm phát triển, vì những thành phố công nghiệp sẽ không chia ra ban đêm hay ban ngày, mà là hoạt động 24 giờ. Tuy nhiên, để phát triển kinh tế ban đêm cần có quy hoạch cụ thể, ban đầu nên chỉ cho những nhà đầu tư lớn, dịch vụ chất lượng cao hoạt động, không nên phát triển đại trà rộng khắp trong khi chưa có biện pháp quản lý hiệu quả từ phía chính quyền thành phố và cơ quan quản lý du lịch ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Andreina Scijos (2018) *A guide to managing your night time economy*. Sound Diplomacy, London.
2. <https://vnespress.net/kinh-doanh/trang-quoc-thup-sang-kinh-te-ban-dem-nhu-the-nao-3957100.html>
3. <https://tuoitre.vn/viet-nam-thuc-day-nen-kinh-te-ban-dem-nhu-the-nao-20190722085334303.htm>
4. Đặng Khoa (2019). "Kinh tế ban đêm" - Những con số hấp dẫn và thách thức chờ đợi www.buodautu.vn Truy cập ngày 25/11/2019.
5. Nguyễn Minh Phong (2019). "Kinh tế ban đêm - "Cửa sống" cho ngành du lịch", www.nhandan.org.vn. Truy cập ngày 11/11/2019.

Ngày nhận bài: 23/12/2019

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 3/1/2020

Ngày chấp nhận đăng bài: 13/1/2020

Thông tin tác giả:

TS. LƯU THANH TÂM

Trưởng Đại học Công nghệ Thành phố Hồ Chí Minh

DEVELOPING NIGHT - TIME ECONOMY IN CITIES OF VIETNAM

● **PhD. LUU THANH TAM**

Ho Chi Minh City University of Technology

ABSTRACT:

In Vietnam, many experts believe that there has not been any official research to determine the scale and also the impact of "night-time economy" on the general economy of Vietnam. Most of Vietnam's tourism products, which are mainly happening from 7 am to 17 pm, are known as "hard products" in the tourism industry. Although some tourism products, which happen from 18 pm to 3 am of the next day, are very profitable, these products are not well-developed in Vietnam. This article analyzes advantages, difficulties, opportunities and challenges for Vietnam's big cities in attracting tourists every year. In addition, this article proposes some measures to develop the night-time economy in Vietnam in the future.

Keywords: Night-time economy, development, big cities in Vietnam.